Europski parlament
2024-2029

USVOJENI TEKSTOVI

P10_TA(2025)0174

Javna nabava

Rezolucija Europskog parlamenta od 9. rujna 2025. o javnoj nabavi (2024/2103(INI))

Europski parlament,

– uzimajući u obzir Ugovor o Europskoj uniji, a posebno njegov članak 3. stavak 3.,

– uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegove članke 114., 151. i 156.,

– uzimajući u obzir Direktivu 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o javnoj nabavi i o stavljanju izvan snage Direktive 2004/18/EZ[1],

– uzimajući u obzir Direktivu 2014/25/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o nabavi subjekata koji djeluju u sektoru vodnoga gospodarstva, energetskom i prometnom sektoru te sektoru poštanskih usluga i stavljanju izvan snage Direktive 2004/17/EZ[2],

– uzimajući u obzir Direktivu 2007/66/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2007. o izmjeni direktiva Vijeća 89/665/EEZ i 92/13/EEZ u vezi s poboljšanjem učinkovitosti postupaka pravne zaštite koji se odnose na sklapanje ugovora o javnoj nabavi[3] (Direktiva o pravnim lijekovima),

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2022/1031 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. lipnja 2022. o pristupu gospodarskih subjekata, robe i usluga iz trećih zemalja tržištu javne nabave Unije i tržištu koncesija Unije i o postupcima kojima se podupiru pregovori o pristupu gospodarskih subjekata, robe i usluga iz Unije tržištu javne nabave

---

1 SL L 94, 28.3.2014., str. 65., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/24/oj.
2 SL L 94, 28.3.2014., str. 243., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/25/oj.
3 SL L 335, 20.12.2007., str. 31., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2007/66/oj.

trećih zemalja i tržištu koncesija trećih zemalja (Instrument za međunarodnu nabavu – IMN)[1],

– uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2019/882 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o zahtjevima za pristupačnost proizvoda i usluga (Europski akt o pristupačnosti)[2] i Direktivu (EU) 2016/2102 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. listopada 2016. o pristupačnosti internetskih stranica i mobilnih aplikacija tijela javnog sektora (Direktiva o pristupačnosti internetskih stranica)[3],

– uzimajući u obzir presudu Suda Europske unije (Sud EU-a) od 30. siječnja 2020. u predmetu C-395/18, *Tim SpA – Direzione e coordinamento Vivendi SA / Consip SpA, Ministero dell'Economia e delle Finanze*[4],

– uzimajući u obzir nedavne presude Suda EU-a o sudjelovanju stranih ponuditelja u postupcima javne nabave EU-a, odnosno presude od 22. listopada 2024. u predmetu C-652/22, *Kolin Inşaat Turizm Sanayi ve Ticaret AŞ / Državna komisija za kontrolu postupaka javne nabave*[5] i od 13. ožujka 2025. u predmetu C-266/22, *CRRC Qingdao Sifang Co. Ltd, Astra Vagoane Călători SA / Autoritatea pentru Reformă Feroviară, Alstom Ferroviaria SpA*[6],

– uzimajući u obzir Sporazum Svjetske trgovinske organizacije o javnoj nabavi iz 2012.,

– uzimajući u obzir Program rada Komisije za 2025. od 11. veljače 2025. naslovljen „Zajedno naprijed: odvažnija, jednostavnija i brža Unija" (COM(2025)0045),

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 26. veljače 2025. naslovljenu „Plan za čistu industriju: zajednički plan za dekarbonizaciju i konkurentnost" (COM(2025)0085),

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 29. siječnja 2025. naslovljenu „Kompas konkurentnosti za EU" (COM(2025)0030),

---

1 SL L 173, 30.6.2022., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/1031/oj.

2 SL L 151, 7.6.2019., str. 70., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/882/oj.

3 SL L 327, 2.12.2016., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2016/2102/oj.

4 Presuda Suda od 30. siječnja 2020., *Tim SpA – Direzione e coordinamento Vivendi SA / Consip SpA, Ministero dell'Economia e delle Finanze,* C-395/18, ECLI:EU:C:2020:58.

5 Presuda Suda od 22. listopada 2024., *Kolin Inşaat Turizm Sanayi ve Ticaret AŞ / Državna komisija za kontrolu postupaka javne nabave,* C-652/22, ECLI:EU:C:2024:910.

6 Presuda Suda od 13. ožujka 2025., *CRRC Qingdao Sifang Co. Ltd, Astra Vagoane Călători SA / Autoritatea pentru Reformă Feroviară, Alstom Ferroviaria SpA,* C-266/22, ECLI:EU:C:2025:178.

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 19. lipnja 2024. naslovljenu „Europski semestar 2024. – proljetni paket” (COM(2024)0600),

– uzimajući u obzir izvješće Europske komisije naslovljeno „Analiza potreba MSP-ova u javnoj nabavi” (2021.)[1],

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 9. prosinca 2021. naslovljenu „Izgradnja gospodarstva za ljude: akcijski plan za socijalnu ekonomiju” (COM(2021)0778),

– uzimajući u obzir Konvenciju Međunarodne organizacije rada C94 iz 1949. o odredbama o radu (ugovori o javnoj nabavi),

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 3. listopada 2017. naslovljenu „Kako unaprijediti funkcioniranje javne nabave u Europi i za nju” (COM(2017)0572),

– uzimajući u obzir mišljenje Europskog odbora regija od 4. prosinca 2024. naslovljeno „Kako europske regije učiniti otpornima na šokove: jačanje otpornosti lokalnih i regionalnih gospodarstava u strateškom razvoju jedinstvenog tržišta”[2],

– uzimajući u obzir tematsko izvješće Europskog revizorskog suda br. 28/2023 od 4. prosinca 2023. naslovljeno „Javna nabava u EU-u – Manje tržišnog natjecanja za ugovore dodijeljene za radove, robu i usluge u desetogodišnjem razdoblju do 2021.” (Tematsko izvješće Revizorskog suda),

– uzimajući u obzir zaključke Vijeća od 24. svibnja 2024. o tematskom izvješću Europskog revizorskog suda br. 28/2023 naslovljene „Poboljšati pošteno i djelotvorno tržišno natjecanje za ugovore EU-a o javnoj nabavi koji se dodjeljuju za radove, robu i usluge”[3],

– uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 16. prosinca 2020. o novoj strategiji za europske MSP-ove[4],

---

1 Europska komisija: Glavna uprava za unutarnje tržište, industriju, poduzetništvo i MSP-ove, t33, Celotti, P., Alessandrini, M., Valenza, A. i dr., *SME needs analysis in public procurement – Final report* (Analiza potreba MSP-ova u javnoj nabavi – završno izvješće), Ured za publikacije, 2021. https://data.europa.eu/doi/10.2873/86199.

2 SL C, C/2024/7061, 4.12.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7061/oj.

3 SL C, C/2024/3521, 3.6.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3521/oj, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3521/oj.

4 SL C 445, 29.10.2021., str. 2.

– uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 13. srpnja 2023. o stanju MSP-ova u Uniji[1],

– uzimajući u obzir izvješće Komisije od 20. svibnja 2021. naslovljeno „Provedba i primjeri najbolje prakse nacionalnih politika javne nabave na unutarnjem tržištu” (COM(2021)0245),

– uzimajući u obzir studiju Europskog parlamenta od 24. listopada 2023. naslovljenu „ Društveni učinak javne nabave – Može li EU učiniti više?”[2],

– uzimajući u obzir izvješće Europskog nadzornog tijela za rad iz svibnja 2024. naslovljeno „Evaluating policy responses to prevent undeclared work in public procurement contracts” (Evaluacija odgovora politika za sprečavanje neprijavljenog rada u ugovorima o javnoj nabavi),

– uzimajući u obzir izvješće Marija Draghija od 9. rujna 2024. naslovljeno „Budućnost europske konkurentnosti” (Draghijevo izvješće) i izvješće Enrica Lette od 17. travnja 2024. naslovljeno „Više od tržišta” (Lettino izvješće),

– uzimajući u obzir članak 55. Poslovnika,

– uzimajući u obzir mišljenja Odbora za međunarodnu trgovinu i Odbora za zapošljavanje i socijalna pitanja,

– uzimajući u obzir izvješće Odbora za unutarnje tržište i zaštitu potrošača (A10-0147/2025),

A. budući da javna nabava čini oko 14 % bruto domaćeg proizvoda EU-a i da predstavlja važan instrument za gospodarski rast, posebno za mala i srednja poduzeća (MSP-ove), inovacije, održivost i socijalnu koheziju, za promicanje lokalne industrije i kvalitetnih radnih mjesta u Uniji te za podupiranje prijelaza na otporne lance opskrbe i poslovne modele, među ostalim u lancima podugovaranja;

B. budući da su lokalne i regionalne vlasti, kao najveći ulagači i javni naručitelji u Uniji, sve više ograničene strogim europskim i nacionalnim pravilima, složenim pravnim zahtjevima i postupcima te nerazmjernim administrativnim opterećenjem, a istodobno se suočavaju s trajnim manjkom financijskih resursa, kvalificiranog osoblja i tehničkog stručnog znanja, posebno na razini općina i manjih regija, što često zahtijeva eksternalizaciju temeljnih zadaća

---

1 SL C, C/2024/4013, 17.7.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4013/oj.

2 Europski parlament: Resorni odjel za gospodarsku i znanstvenu politiku te politiku kvalitete života, Glavna uprava za unutarnju politiku, Caimi, V. i Sansonetti, S., *The social impact of public procurement – Can the EU do more?* (Društveni učinak javne nabave – Može li EU učiniti više?), listopad 2023.

vanjskim subjektima, čime se stvara dodatni financijski pritisak i postupovna kašnjenja;

C. budući da javna nabava može potaknuti učinke prelijevanja koji povećavaju potražnju za održivom robom i uslugama na cijelom tržištu te podržavaju stvaranje vodećih tržišta;

D. budući da je cilj reforme iz 2014. bio pojednostavniti postupke, povećati transparentnost i borbu protiv korupcije, promicati sudjelovanje MSP-ova i inovativnih *start-up* poduzeća te integrirati strateške ciljeve javne nabave primjenom dobrovoljnog pristupa, no i dalje su prisutni problemi u pogledu transparentnosti, učinkovitosti, šire upotrebe i usklađivanja necjenovnih kriterija, pristupa podacima i racionalizacije provedbe te sprečavanja prijevara i korupcije;

E. budući da su reformom iz 2014. uvedeni kriteriji ekonomski najpovoljnije ponude kako bi se pri dodjeli ugovora o javnoj nabavi potaknula primjena kvalitativnih kriterija kao što su okolišni i socijalni aspekti; budući da se u tematskom izvješću Revizorskog suda navodi da se 2021. velik dio ugovora i dalje dodjeljivao samo na temelju kriterija najniže cijene; budući da je 20 država članica 2023. dodijelilo više od 50 % svojih javnih natječaja samo na temelju cijene, od čega je 10 država članica samo na temelju cijene dodijelilo više od 80 % svojih javnih natječaja;

F. budući da se u tematskom izvješću Europskog revizorskog suda navodi da se razina tržišnog natjecanja za ugovore o javnoj nabavi od 2014. smanjila te da se u većini država članica učestalost kriterija za dodjelu koji se temelji na najnižoj cijeni čak povećala tijekom promatranog razdoblja;

G. budući da se pragovi javne nabave EU-a za robu, usluge i građevinske radove gotovo nisu promijenili od 1994.; budući da se ti pragovi, koji su prilagođeni tržišnim cijenama, u realnim vrijednostima stalno smanjuju; budući da se zbog toga sve veći broj manjih ugovora sada mora ponuditi na razini EU-a putem postupaka koji su često dugotrajni i složeni;

H. budući da je Europsko nadzorno tijelo za rad (ELA) utvrdilo da „kada se najniža cijena upotrebljava kao jedini kriterij za odabir, rizik od neprijavljenog rada se povećava zbog pritiska na troškove rada”; budući da Europsko nadzorno tijelo za rad (ELA) također navodi da je „opće […] poznato da davanje prioriteta kriteriju najniže cijene u javnoj nabavi može stvoriti okruženje u kojem je veća vjerojatnost kršenja radnog prava zbog pritisaka na smanjenje troškova i neodgovarajućeg nadzora. Kriterij najniže cijene može potaknuti ugovaratelje da posluju u sivoj ekonomiji kako bi smanjili troškove i zaobišli radno zakonodavstvo”;

I. budući da se u završnom izvješću Komisije naslovljenom „Analiza potreba MSP-ova u javnoj nabavi”[1] ističe da prakse javne nabave i dalje treba pojasniti, pojednostavniti i standardizirati, uzimajući u obzir posebnosti i različite administrativne sustave država članica;

J. budući da su izravne prekogranične javne nabave i dalje ograničene na samo 5 %[2] svih ugovora o javnoj nabavi, što upućuje na to da su i dalje prisutne prepreke prekograničnom tržišnom natjecanju i pristupu tržištu te da su postupci i dalje složeni; budući da ta brojka ne obuhvaća sudjelovanje društava kćeri iz drugih država članica u zemlji u kojoj se odvija postupak javne nabave;

K. budući da Komisija ističe nekoliko pravnih nesigurnosti koje ometaju promicanje društveno odgovorne i inovativne javne nabave[3]; budući da te pravne nesigurnosti, među ostalim, uključuju poteškoće u povezivanju socijalnih aspekata s predmetom ugovora;

L. budući da se predsjednica Komisije obvezala na reviziju okvira za javnu nabavu kako bi se „za određene strateške sektore omogućilo davanje prednosti europskim proizvodima u javnoj nabavi”[4];

M. budući da bi se revizija direktiva o javnoj nabavi trebala usredotočiti na poticanje kvalitativnih kriterija, pojednostavnjenje postupaka javne nabave i osiguravanje najbolje vrijednosti za novac poreznih obveznika; budući da se propisima o javnoj nabavi ipak mora voditi računa o specifičnostima različitih sektora i industrija te konkretnim ciljevima javnih naručitelja, uz uvažavanje činjenice da ujednačen pristup regulatornim mjerama, kao što su uvjeti plaćanja, možda nije primjeren za sve sektore, te da su u sektorskim propisima potrebne prilagođene odredbe kako bi se osigurala usklađenost općih okvira javne nabave s operativnim i financijskim okolnostima pojedinih sektora; budući da bi se odabrane ponude trebale birati u skladu s onim što pojedinačni javni naručitelj smatra ekonomski najboljim rješenjem od ponuđenih kako bi se potaknula bolja usmjerenost na kvalitetu i fleksibilnost u javnoj nabavi;

---

1 Europska komisija:Glavna uprava za unutarnje tržište, industriju, poduzetništvo te MSP-ove i dr., SME needs analysis in public procurement – Final report (Analiza potreba MSP-ova u javnoj nabavi – završno izvješće), Ured za publikacije, 2021.

2 Europski revizorski sud, Tematsko izvješće br. 28/2023: „Javna nabava u EU-u – Manje tržišnog natjecanja za ugovore dodijeljene za radove, robu i usluge u desetogodišnjem razdoblju do 2021.”, Europski revizorski sud, 2023.

3 Izvješće Komisije od 20. svibnja 2021. naslovljeno „Provedba i primjeri najbolje prakse nacionalnih politika javne nabave na unutarnjem tržištu” (COM(2021)0245).

4 Političke smjernice predsjednice Komisije od 18. srpnja 2024. naslovljene „Izbor za Europu – političke smjernice za sljedeću Europsku komisiju 2024. – 2029.”, str. 11.

N. budući da javna nabava predstavlja neutralan i postupovni alat kojim se uređuje kako javna tijela kupuju robu i usluge, a ne što kupuju;

O. budući da bi se, s obzirom na izazove povezane s europskim industrijskim suverenitetom i potrebu za očuvanjem i jačanjem europskih radnih mjesta te znanja i iskustva, javna nabava trebala koristiti kao glavna strateška poluga za promicanje stvaranja dodane vrijednosti unutar EU-a, čime bi se povećala industrijska otpornost i održivost europskih lanaca opskrbe;

P. budući da bi javnim naručiteljima u EU-u trebalo dopustiti da daju prednost ponudama koje uključuju znatan udio dodane vrijednosti proizvedene u EU-u;

Q. budući da primjena kriterija održivosti može doprinijeti postizanju okolišnih ciljeva EU-a, pod uvjetom da su takvi kriteriji jasno definirani, razmjerni i da ne ograničavaju javne naručitelje u ispunjavanju njihovih stvarnih potreba u području javne nabave;

R. budući da javni naručitelji djeluju u raznim lokalnim i tržišnim kontekstima te moraju zadržati slobodu definiranja predmeta, opsega i strateških prioriteta javne nabave u skladu sa svojim stvarnim potrebama i kapacitetima; budući da se načelo proporcionalnosti i supsidijarnosti mora zaštititi u svakom pristupu održivoj javnoj nabavi na razini EU-a;

S. budući da je potrebno ojačati povjerenje u javnu nabavu; budući da nedostatak transparentnosti i pravednosti u postupcima javne nabave, uključujući zabrinutost zbog favoriziranja, nejasnih kriterija za odabir, nedostatnih mehanizama nadzora te nedovoljnog isključivanja i sankcioniranja, potkopava povjerenje u javnu nabavu i otvara mogućnost za korupciju; budući da prekomjerno oslanjanje na kriterij najniže cijene u nekim slučajevima može uzrokovati negativan pritisak na kvalitetu usluga, sigurnost i radne uvjete te može imati dugoročan štetan gospodarski učinak na naručitelje; budući da je bilo slučajeva dodjele ugovora bez stvarnog tržišnog natjecanja, uz netransparentnost i nedostatak učinkovite vanjske kontrole kriterija odabira, što ukazuje na to da je hitno potrebno ojačati načela transparentnosti, jednakosti i zakonitosti u svim fazama postupaka javne nabave;

T. budući da europska poduzeća, posebno MSP-ovi, imaju velike poteškoće u pristupu međunarodnim tržištima javne nabave zbog protekcionističkih politika u zemljama izvan EU-a, dok Unija i dalje ima jedno od najotvorenijih tržišta javne nabave na svijetu, što poduzeća iz EU-a stavlja u nepošten i nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju; budući da je, osim protekcionističkih politika, pošteno tržišno natjecanje često narušeno zbog proizvoda koje subvencioniraju vlade zemalja izvan EU-a, diskriminirajućih mjera te nedostatka reciprociteta i pravne sigurnosti;

U. budući da je EU nedavno u svoj paket instrumenata trgovinske zaštite dodao Instrument za međunarodnu nabavu i Uredbu o stranim subvencijama[1] kako bi se promicao reciprocitet u pristupu međunarodnim tržištima javne nabave i osigurali jednaki uvjeti za poduzeća i proizvode iz EU-a; budući da se zahtjevi u pogledu zaštite okoliša i dužne pažnje te socijalni i radni zahtjevi primjenjuju na gospodarske subjekte iz zemalja izvan EU-a u skladu s direktivama 2014/23/EU[2], 2014/24/EU i 2014/25/EU i (EU) 2024/1760[3] i drugim zakonodavstvom Unije;

V. budući da Sporazum Svjetske trgovinske organizacije (WTO) o javnoj nabavi iz 2012. još nisu potpisale sve članice WTO-a i da njegova najnovija verzija ne uključuje, među ostalim, globalne standarde rada i zaštite okoliša donesene od njegova sklapanja ni ažurirani mehanizam prilagodbe inflaciji;

W. budući da se u presudama Suda EU-a o sudjelovanju stranih ponuditelja u postupcima javne nabave EU-a (predmeti C-652/22 i C-266/22) pojašnjava da strani ponuditelji iz zemalja koje nisu sklopile multilateralni, plurilateralni ili bilateralni sporazum nemaju osiguran pristup tržištu javne nabave EU-a; budući da je Sud EU-a ponovno utvrdio isključivu nadležnost EU-a u tom području i potvrdio da u nedostatku takvih sporazuma javni naručitelji mogu, u skladu s pravom EU-a, ograničiti ili isključiti te ponuditelje, što može dovesti do različitih nacionalnih praksi;

X. budući da porast geopolitičkih napetosti dovodi do preustroja međunarodne trgovine i nove gospodarske dinamike, što dovodi do pojave novih strateških ovisnosti koje su posljedica koncentracije uvoza i ograničene zamjenjivosti uvoza, te predstavlja rizik za stabilnost lanaca opskrbe; budući da to zahtijeva poboljšanu i stratešku upotrebu javne nabave u cilju potpore gospodarstvu EU-a i njegovoj otpornosti, smanjenja štetnih ovisnosti i jačanja njegove strateške autonomije;

Y. budući da bi se politikama javne nabave trebale promicati konkurentnost i inovacije EU-a;

---

1 Uredba (EU) 2022/2560 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o stranim subvencijama kojima se narušava unutarnje tržište, **(**SL L 330, 23.12.2022., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2560/oj.)

2 Direktiva 2014/23/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o dodjeli ugovorâ o koncesiji, (SL L 94, 28.3.2014., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/23/oj.)

3 Direktiva (EU) 2024/1760 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o dužnoj pažnji za održivo poslovanje i izmjeni Direktive (EU) 2019/1937 i Uredbe (EU) 2023/2859, (SL L, 2024/1760, 5.7.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj.)

Z. budući da je u većini natječaja u Uniji najniža cijena važan kriterij za dodjelu, pri čemu se u nekim se državama članicama primjenjuje u do 95 %[1] slučajeva ili je ponekad čak jedini kriterij u postupku javne nabave, i u fazi natječaja i u fazi dodjele; budući da ELA u svojem izvješću iz svibnja 2024. navodi da oslanjanje na kriterij najniže cijene, posebno u radno intenzivnim sektorima u kojima prevladavaju troškovi osoblja, može pogoršati pojavu neprijavljenog rada te ugroziti kvalitetu usluga ili proizvoda, održivost i socijalne standarde;[2] budući da predstavnici i osobe iz MSP-ova s kojima su obavljeni razgovori opetovano navode da javni naručitelji zanemaruju horizontalnu socijalnu klauzulu te da dodjeljuju ugovore isključivo na temelju najniže cijene, čime se potiču neuobičajeno niske ponude i obeshrabruje sudjelovanje ponuditelja koji poštuju radno zakonodavstvo i prakse;

AA. budući da je Sud EU-a u presudi u predmetu C-395/18 utvrdio da zahtjevi iz članka 18. stavka 2. Direktive 2014/24/EU prema kojima gospodarski subjekti pri izvršavanju ugovora o javnoj nabavi moraju poštovati obveze koje se odnose na pravo zaštite okoliša, socijalno i radno pravo predstavljaju obvezujuće načelo, kao što je slučaj i s drugim načelima iz stavka 1. tog članka, odnosno s načelima jednakog postupanja, nediskriminacije, transparentnosti i proporcionalnosti; budući da se u presudi također pojašnjava da države članice pri utvrđivanju osnova za isključenje mogu uzeti u obzir povrede koje počine podizvođači, pod uvjetom da se strogo poštuje načelo proporcionalnosti;

AB. budući da je javna nabava jedan od ključnih alata za aktivnu potporu prijelazu na održivo, uključivo i pravedno gospodarstvo te se može koristiti za promicanje socijalne pravde i pristojnih radnih uvjeta; budući da bi javne naručitelje trebalo poticati da putem javne nabave ostvaruju ciljeve od javnog interesa, uključujući socijalnu uključenost, kvalitetna radna mjesta, jednake mogućnosti, teritorijalnu koheziju i potporu akterima socijalne ekonomije;

AC. budući da je za oslobađanje punog potencijala strateške javne nabave potreban prelazak s pristupa koji se isključivo temelji na troškovima na pristup kojim se u obzir također uzimaju otpornost te socijalna i ekološka vrijednost, među ostalim poštovanjem kolektivnog pregovaranja i temeljnih radničkih prava;

AD. budući da je podugovaranje MSP-ovima ključno za pošteno tržišno natjecanje i njihovu mogućnost oslanjanja na specijaliziranu stručnost; budući da se njime također može poboljšati učinkovitost, inovacije i sudjelovanje MSP-ova u javnoj nabavi; budući da više razina podugovaranja, zbog pravnih nejasnoća i slabe provedbe,

---

1 Tematsko izvješće Europskog revizorskog suda br. 28/2023, slika 11.

2 Izvješće Europskog nadzornog tijela za rad (ELA) iz svibnja 2024. naslovljeno „Evaluating policy responses to prevent undeclared work in public procurement contracts” (Evaluacija odgovora politika za sprečavanje neprijavljenog rada u javnoj nabavi).

može umanjiti odgovornost, povećati rizik od povreda radnog prava i otežati učinkovitu provedbu;

AE. budući da sve veću digitalizaciju postupaka nabave moraju pratiti snažne kibernetičke sigurnosne mjere, preduvjeti interoperabilnosti i usklađene digitalne platforme za podnošenje ponuda koje su jednostavne za upotrebu te da se mora osigurati transparentnost i strojna čitljivost u analitičke svrhe; budući da digitalizacija može doprinijeti i pojednostavnjenju pristupa javnoj nabavi za poduzeća, posebno mikropoduzeća te mala i srednja poduzeća, te smanjiti birokratsko opterećenje za manje javne naručitelje;

AF. budući da bi se Europska unija umjesto ograničavanja na „samo europsko” trebala usredotočiti na najbolju moguću kvalitetu, uzimajući u obzir brojne uvjete, uključujući cijenu, sigurnost, kvalitetu, održivost, otpornost i uvjete rada; budući da bi se također trebala usredotočiti na promicanje partnerstava sa svojim demokratskim saveznicima;

AG. budući da je unatoč cilju reforme iz 2014., odnosno naporima za promicanje neophodnog sudjelovanja MSP-ova u javnoj nabavi, njihovo sudjelovanje i dalje ograničeno zbog veličine ugovora, nerazmjernih administrativnih zahtjeva, nedostatka prilagođenih mehanizama potpore koji bi im omogućili učinkovito natjecanje s većim subjektima, nedostatka jasnoće u pozivima na podnošenje ponuda i čestih kašnjenja u plaćanju;

AH. budući da se strategijama javne nabave može promicati gospodarsko okruženje kojim se potiče lokalni rast, stvaranje bogatstva u zajednicama, otvaranje radnih mjesta i dugoročna financijska stabilnost, čime se u najvećoj mogućoj mjeri jača uloga MSP-ova, uključujući *start-up* poduzeća i organizacije socijalne ekonomije, u javnim natječajima;

AI. budući da se člankom 27. Konvencije UN-a o pravima osoba s invaliditetom uspostavlja načelo jednakih mogućnosti zapošljavanja na pristupačnim i uključivim tržištima rada; budući da se Direktivom 2014/24/EU o javnoj nabavi omogućuje uvođenje socijalnih kriterija u dodjelu ugovora, uključujući mjere kojima se podupire uključivo zapošljavanje i rješavanje socijalne isključenosti; budući da se u Strategiji EU-a za prava osoba s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030. rezervirani ugovori u skladu s Direktivom 2014/24/EU priznaju kao jedan od alata za osiguravanje standarda pristupačnosti;

AJ. budući da se primjenom kriterija ekonomski najpovoljnije ponude, uzimajući u obzir životni ciklus proizvoda i utjecaj na okoliš, mogu podupirati racionalne i dugoročne odluke o javnoj nabavi;

AK. budući da je prenošenje europskih pravila o javnoj nabavi u nacionalno pravo ponekad neučinkovito, što dovodi do nedosljednosti u provedbi, pravne nesigurnosti i prepreka pristupu za gospodarske subjekte; budući da bi u cilju sprečavanja tih nedostataka u provedbi

i osiguravanja dosljedne primjene trebalo uspostaviti detaljne smjernice kako bi se državama članicama pomoglo u učinkovitom prenošenju pravila;

AL. budući da sustavni registri izvršenja ugovora mogu znatno povećati sposobnost javnih naručitelja da brzo isključe neprikladne aktere iz postupaka javne nabave, uključujući aktere povezane s kriminalnim mrežama i vanjskim upletanjem, da spriječe iskorištavanje radne snage i pospješe pouzdano izvršenje ugovora; budući da su učinkovita interoperabilnost i prekogranična dostupnost tih registara u svim državama članicama važne za jačanje transparentnosti, zaštitu javnih sredstava, potporu unutarnjem tržištu i jačanje sigurnosti i cjelovitosti ključne javne infrastrukture i usluga;

Strateški ciljevi

1. naglašava da bi europska javna nabava trebala ostati jedan od osnovnih stupova pravilnog funkcioniranja unutarnjeg tržišta i širega gospodarstva te da je potrebna ambiciozna ciljana reforma kako bi se oslobodio njezin stvarni potencijal, potaknula proizvodnja u državama članicama te doprinijelo otpornim, sigurnim i strateškim lancima opskrbe; naglašava da je potrebno uskladiti provedbu postojećeg i reformiranog zakonodavnog okvira u državama članicama; poziva Komisiju da pojednostavni i pojasni usmjerenost ciljeva javne nabave, uključujući one za stratešku nabavu, uspostavom usmjerenijeg, gospodarski održivijeg, preciznijeg i neopterećenog skupa ciljeva koji su jasni, mjerljivi i mogu imati konkretan učinak na tržište; stoga poziva na poboljšanje pravne sigurnosti i dosljednosti kako bi se javnim naručiteljima pojednostavnila primjena pravila, uz napomenu da su brojni postupci javne nabave predugi, što odgađa ključna ulaganja; dodaje da bi javna nabava, uz doprinos uravnoteženom gospodarskom razvoju diljem EU-a, ujedno trebala donijeti vrijednost za javnost;

2. smatra da globalno tržišno natjecanje sve više oblikuju ne samo tržišne sile, već i industrijske strategije država, uključujući strane subvencije, višak kapaciteta i diskriminirajuće prakse javne nabave, što bi moglo ugroziti konkurentnost i otpornost europskih proizvođača; u tom kontekstu naglašava važnost jačanja strateške otpornosti i gospodarske sigurnosti Europe promicanjem razvoja ključnih industrija i industrija u nastajanju u ključnim sektorima; prepoznaje potrebu za jačanjem jedinstvenog tržišta i strateške autonomije EU-a uvođenjem davanja prednosti europskoj robi i uslugama u ciljanim strateškim sektorima; podržava istraživanje načina na koji javna nabava može poslužiti kao ciljani alat za poticanje potražnje za inovativnim i održivim proizvodima i tehnologijama proizvedenima u Europi te za učvršćivanje industrijskih kapaciteta unutar EU-a; nadalje, prepoznaje potencijal koji kriteriji za europski sadržaj ili otpornost, ako su osmišljeni razmjerno, mogu imati za potporu dugoročnoj sigurnosti opskrbe u osjetljivim područjima; naglašava, međutim, da svaka strateška

orijentacija mora ostati utemeljena na pravnoj sigurnosti, transparentnosti i poštenom tržišnom natjecanju, pri čemu treba izbjegavati fragmentaciju unutarnjeg tržišta, narušavanje međunarodnih obveza ili udaljavanje strateških partnera;

3. prima na znanje aktualnu evaluaciju Komisije u cilju revizije pravnih okvira za javnu nabavu EU-a; ističe da bi postupak savjetovanja trebao uključivati procjenu regulatornog učinka kojom se poštuju načela slobodnog tržišta te da bi njegov glavni cilj trebao biti ostvarivanje vrijednosti s pomoću tržišno utemeljenih rješenja; stoga poziva na predstavljanje učinka potencijalnih novih pravila usmjerenih na promicanje održivih i socijalnih ciljeva javne nabave te mjera potrebnih za osiguravanje poštenog i učinkovitog tržišnog natjecanja, uz istodobno postizanje što većeg uklanjanja prekomjernih i nepotrebnih administrativnih prepreka i pojednostavnjenje regulatornih odredbi; ističe važnost fleksibilnosti pri utvrđivanju prirode i uključivanja strateških aspekata u postupke javne nabave;

4. stoga poziva Komisiju da reformu javne nabave u potpunosti uskladi sa svojim strateškim ciljevima usmjerenima na smanjenje birokracije i regulatornog opterećenja, pojednostavnjenje, održavanje visokih socijalnih i ekoloških standarda, jamčenje ambicioznog lokalnog gospodarskog razvoja, promicanje pristupa za MSP-ove i jačanje konkurentnosti i sigurnosti EU-a, sprečavanje socijalnog dampinga te očuvanje našeg gospodarskog i industrijskog suvereniteta kako bi se riješio problem štetnih ovisnosti u pogledu određenih ključnih proizvoda i usluga; savjetuje da se ne poduzmu mjere koje bi mogle ugroziti bilo koje od tih načela;

5. u kontekstu predstojeće reforme podsjeća na dosljedne ciljeve politike EU-a koji su sadržani u raznim propisima, kao što su održivost, radni standardi, ljudska prava, inovacije, otpornost i kružnost; naglašava da je potrebno riješiti problem prekomjerne regulacije, spriječiti pojavu mogućih prepreka tijekom predstojeće reforme te utvrditi i prevladati glavne prepreke održivoj i otpornoj nabavi, zajamčiti sigurnost opskrbe te osigurati pošteno i učinkovito tržišno natjecanje;

6. uviđa da, kako bi javna nabava postala pristupačnija manjim akterima, uključujući organizacije socijalne ekonomije uključene u javnu nabavu, a posebno za MSP-ove i *start-up* poduzeća, ažuriranjem direktiva mora se težiti smanjenju sadašnjih 476 članaka odnosno 907 stranica propisa, a direktive moraju zadržati svoju postupovnu narav te navoditi kako, a ne što kupiti; naglašava, međutim, da bi trebalo zadržati dovoljno fleksibilnosti kako bi javni naručitelji prilagodili postupke javne nabave svojim specifičnim potrebama, osiguravajući pritom učinkovitost i najbolju vrijednost za novac;

7. konstatira da međunarodno tržišno natjecanje vrši pritisak na brojne industrijske sektore u Europi zbog prekomjernog kapaciteta i dampinga cijena te stoga očekuje da bi uz promicanje zelenih i socijalnih inicijativa i vodeća tržišta trebala biti uključena u javne natječaje kako bi se ojačala strateška neovisnost Europe u ključnim sektorima i dala prednost europskim ponuditeljima unutar tih sektora;

8. ističe da bi svaka revizija morala biti usmjerena na jačanje provedbe budućih zakona o javnoj nabavi te se njima mora riješiti problem složenosti postojećih pravila i zajamčiti pravna sigurnost za javne naručitelje; ističe da se pravilima o javnoj nabavi mora poštovati načelo nediskriminacije i pružiti jasnoća u pogledu povezanosti s predmetom, u skladu s načelima pravne sigurnosti i obvezama iz Sporazuma WTO-a o javnoj nabavi te s obzirom na broj sektorskih zakona;

9. ističe znatne pravne i administrativne razlike među državama članicama i njihovim sustavima javne nabave, od različitih stupnjeva autonomije lokalnih vlasti do različitih strategija javne nabave; prepoznaje prednosti formata direktive kojim se omogućuje takva raznolikost uz istodobno osiguravanje pravne usklađenosti i uzajamnog poštovanja nacionalnih sustava; poziva Komisiju da ocijeni najprikladniji pravni instrument s obzirom na predstojeću reformu;

10. ponavlja da bi novac poreznih obveznika trebalo trošiti uz najveću moguću opreznost i transparentnost kako bi pogodovao građanima i, ako je to ekonomski izvedivo, podržao održivi rast; smatra da bi revizija direktiva trebala biti usmjerena na dovršenje ciljeva iz 2014. i prilagodbu novim izazovima s kojima se Europa mora suočiti; stoga smatra da u kontekstu predstojeće reforme i dalje vrijede tri vodeća načela – vrijednost za novac tijekom cijelog životnog vijeka, pošteno tržišno natjecanje i antikorupcijske mjere te da ih ne bi trebalo ugroziti;

11. u tom pogledu uviđa da, iako javna nabava može biti koristan alat za postizanje strateških ciljeva, kao što su inovacije i održivost ili potpora strateškim industrijama u Europi koje su ključne za sigurnost industrijske proizvodnje i gospodarsku stabilnost, ona je pokretač za ispunjavanje zadaća čija je primarna funkcija postizanje najbolje vrijednosti za javna porezna sredstva i time osiguravanje učinkovite i transparentne javne nabave robe i usluga;

12. potiče Komisiju da, s obzirom na usporavanje gospodarskog rasta i sve veći javni dug, pažljivo procijeni sve pravne promjene koje bi mogle dodatno ograničiti kupovnu moć javnih naručitelja i dostupne dobavljače jer bi takva ograničenja u konačnici ugrozila pristup građana visokokvalitetnim javnim uslugama i infrastrukturi; ističe da se u obzir mora uzeti potreba za jasnim pravilima o postupanju s proizvodima i gospodarskim subjektima iz trećih zemalja; međutim,

upozorava na uporabu javne nabave u protekcionističke svrhe; u tom kontekstu ističe da bi europska preferencija trebala biti u skladu s obvezama EU-a u okviru WTO-a;

13. naglašava da mjere potpore ne bi trebale narušavati jednake uvjete; ponavlja da je važno da europski postupci javne nabave ostanu što otvoreniji i ustraje u tome da oni moraju ostati tehnološki neutralni i usmjereni na tržišno natjecanje; ističe da bi dugoročna komercijalna održivost trebala biti vodeće načelo pri procjeni tehnologija za javna ulaganja;

Glavni problemi

14. svjestan je da i dalje postoje znatne razlike među državama članicama u provedbi i primjeni pravila o javnoj nabavi, što obeshrabruje podnošenje prekograničnih ponuda, sudjelovanje manjih poduzeća i poduzeća socijalne ekonomije, što stvara nejednake uvjete; prima na znanje različite stupnjeve provedbe zelene javne nabave u državama članicama, pri čemu je samo jedna trećina uvela obvezujuće obveze, a ostatak se odlučio za dobrovoljne pristupe;

15. napominje da, u pogledu nabave robe i usluga te u skladu s ustavnim strukturama država članica, posebno zaštitom regionalne i lokalne samouprave u skladu s člankom 4. stavkom 2. Ugovora o Europskoj uniji, lokalne vlasti imaju diskrecijsko pravo odlučiti kako ispuniti svoje potrebe za javnom nabavom; podsjeća da one mogu odlučiti opskrbljivati se robom interno, surađivati s drugim javnim subjektima ili sudjelovati na tržištu putem postupaka javne nabave; naglašava da bi se sloboda i autonomija javnih tijela uvijek morale štititi i poštovati;

16. žali zbog toga što je tržišno natjecanje u javnoj nabavi u znatnom opadanju tijekom proteklog desetljeća, kako se navodi u tematskom izvješću Europskog revizorskog suda, što je dovelo do porasta broja natječaja s jednom ponudom ili bez ponuda; nadalje, žali zbog toga što je u tom istom izvješću Europskog revizorskog suda utvrđeno da javni naručitelji provode stratešku javnu nabavu u vrlo ograničenoj mjeri i da je udio postupaka u kojima se primjenjuju necjenovni kriteriji za dodjelu vrlo ograničen; uviđa da je korištenje strateške javne nabave i dalje ograničeno zbog nedostatka pravne sigurnosti u tumačenju zahtjeva „povezanosti s predmetom ugovora” predviđenog za javne naručitelje i njihova posljedičnog straha od parničenja;

17. napominje da su postupci javne nabave postali sve složeniji i opterećujući, što stvara nepotrebne administrativne prepreke koje razne dobavljače, uključujući prekogranične dobavljače, odvraćaju od sudjelovanja te ograničavaju tržišno natjecanje i dovode do kašnjenja u provedbi ključnih javnih projekata; naglašava da ta pitanja utječu i na javne naručitelje, posebno na manje lokalne i regionalne vlasti; upozorava da se u tematskom izvješću Europskog revizorskog suda

navodi da se od 2021. trajanje administrativnih postupaka povećalo; napominje, osim toga, da nedostatak interoperabilne digitalne infrastrukture za platforme za javnu nabavu i dalje predstavlja prepreku za poduzeća, posebno za MSP-ove, što doprinosi neučinkovitosti i povećanju troškova;

18. zabrinut je zbog toga što su transparentnost i izvršenje u javnoj nabavi i dalje neodgovarajući, što je vidljivo iz kontinuirano niskih stopa objavljivanja dodijeljenih ugovora, ograničene dostupnosti podataka o javnoj nabavi i stalnih rizika od zlouporabe, prijevare i korupcije; podsjeća da se favoriziranjem, nejasnim ili pristranim kriterijima za odabir i nedovoljnim mehanizmima nadzora za izvršenje i sankcije narušava povjerenje u javnu nabavu i pravednost; naglašava da treba uspostaviti obveze objavljivanja i pojačanog opravdanja za sve dodjele u okviru pregovaračkog postupka bez prethodne objave kako bi se osigurala minimalna razina tržišnog natjecanja, sljedivosti i kontrole, izbjegavajući pritom zloupotrebu pravnih iznimaka; potiče Komisiju da se koristi naprednim digitalnim alatima i platformama kako bi povećala transparentnost i odgovornost u postupcima javne nabave i odvratila od korupcije;

19. primjećuje da javni naručitelji, na dobrovoljnoj osnovi i ovisno o njihovoj odluci, već sada imaju mogućnost razmotriti čimbenike kao što su inovacije, otpornost, održivost i socijalna pitanja putem dodjele, tehničkih specifikacija ili klauzula o izvršenju ugovora, kako je izričito dopušteno direktivama iz 2014.; napominje da se u određenim slučajevima ugovori o javnoj nabavi i dalje dodjeljuju prvenstveno na temelju kriterija najniže cijene, među ostalim i zbog nedovoljnog osposobljavanja te financijskih i ljudskih resursa, čime se tijela za javnu nabavu ograničavaju u razmatranju dodatnih čimbenika kao što su inovacije i omjer kvalitete i cijene, što dovodi do neoptimalnih dugoročnih ishoda koji nisu usklađeni s interesima građana; naglašava da oslanjanje na kriterij najniže cijene ograničava mogućnost javnih naručitelja da uzmu u obzir operativne troškove i primijene troškove životnog vijeka;

20. naglašava da složenost, pretjerani kvalifikacijski kriteriji i sve veće birokratsko opterećenje postupaka javne nabave nerazmjerno utječu na MSP-ove, lokalna poduzeća i nacionalne izvođače te ih odvraćaju od sudjelovanja i time smanjuju raznolikost ponuda i ugrožavaju održivu i inovativnu javnu nabavu; primjećuje da se unatoč uspostave nacionalnih i europskih mehanizama MSP-ovi i dalje suočavaju s poteškoćama u javnoj nabavi, posebno zbog opetovanih kašnjenja u plaćanju u nekim državama članicama, nedostatka jasnoće i pristupačnosti u nacionalnim i europskim natječajima, kao i nedostatka transparentnosti u postupcima odabira kandidata, što stvara osjećaj netransparentnosti u postupcima;

21. podsjeća da je u Izvješću o strateškoj analizi građevinskog sektora iz 2023. koje je izradilo Europsko nadzorno tijelo za rad i izvješću Komisije o primjeni i provedbi Direktive (EU) 2018/957 Europskog

parlamenta i Vijeća od 28. lipnja 2018. o izmjeni Direktive 96/71/EZ o upućivanju radnika u okviru pružanja usluga (COM(2024)0320) utvrđeno da dugački i složeni lanci podugovaranja mogu predstavljati brojne izazove za tijela za izvršavanje zakonodavstva kad se upotrebljavaju za izbjegavanje pravnih odgovornosti te mogu dovesti do nejasne odgovornosti i poteškoća u osiguravanju usklađenosti s ugovorima o javnoj nabavi i obvezama u pogledu rada; u tom pogledu napominje da se direktivom javnim naručiteljima ne pružaju dostatni alati za učinkovito rješavanje problema neizvršenja ugovora o javnoj nabavi, a u nekim slučajevima čak i ometa tijela koja žele poduzeti proaktivne mjere;

Područja u kojima su potrebna poboljšanja

22. napominje da, s obzirom na znatno povećanje inflacije i troškova izgradnje u EU-u, trenutačno postoji velika potražnja za ažuriranjem pragova za javnu nabavu; poziva Komisiju da procijeni može li poduprijeti povećanje pragova na međunarodnoj razini i da uvede mehanizam kojim se uzimaju u obzir stope inflacije; naglašava da se povećanjem pragova javnim naručiteljima omogućuje veća neovisnost i mogućnost dodjele ugovora na temelju lokalnih potreba; naglašava da su pretjerano složeni postupci, koji su obilježeni visokom razinom tehničke i pravne složenosti, zajedno s administrativnim zahtjevima koji su ponekad nerazmjerni vrijednosti ugovora, jedan od glavnih problema u sektoru javne nabave te stoga Komisija ne bi trebala usmjeriti svoja nastojanja samo na pregovore o pragovima;

23. primjećuje da se, iako šest različitih postupaka javne nabave pruža fleksibilnost, neki od njih, kao što su postupci za partnerstva za inovacije, rijetko primjenjuju zbog njihove složenosti i birokratskih prepreka; smatra da pojednostavnjenje i usklađivanje obveza javnih naručitelja u pogledu izvješćivanja o podacima na nacionalnoj razini i razini EU-a, kao i osnovni zahtjevi u pogledu interoperabilnosti podataka, mogu donijeti dodanu vrijednost; smatra da je ključno da Komisija i države članice sustavno analiziraju podatke o javnoj nabavi na sveobuhvatan i strukturiran način kako bi se utvrdili i uklonili uzroci pada tržišnog natjecanja i neučinkovitosti u postupcima javne nabave;

24. zalaže se za jasnije razlikovanje javnih naručitelja i javnih poduzeća; naglašava da se sloboda i autonomija javnih tijela uvijek moraju štititi i poštovati; naglašava da se reformom iz 2014. izričito priznaje pravo javnih tijela da neovisno pružaju i organiziraju svoje usluge putem vlastitih institucija, poduzeća ili javnih poduzeća; naglašava da su izravno pružanje usluga javnih ili lokalnih tijela, interno pružanje usluga i javno-javna suradnja opcije koje su trenutačno dostupne te bi trebale ostati dostupne;

25. naglašava da bi pravila o javnoj nabavi za javna poduzeća trebala biti bolje usklađena s poslovnim praksama i da bi trebala osigurati

maksimalnu fleksibilnost kako bi se u ključnim sektorima, kao što su energetika i komunalna poduzeća, spriječila nepotrebna ograničenja, troškovna inflacija i kašnjenja; smatra da bi Komisija trebala analizirati to pitanje u predstojećoj procjeni učinka;

26. sa zabrinutošću podsjeća da je znatan broj gospodarskih subjekata bio isključen iz postupaka javne nabave zbog manjih formalnih nepravilnosti u svojim ponudama, a da im nije pružena mogućnost da isprave takve nedostatke, u otvorenim i pregovaračkim postupcima; naglašava da je ta praksa štetna i za gospodarske subjekte, koji su možda uložili mnogo vremena i sredstava u pripremu svojih ponuda, i za javne naručitelje, koji bi mogli biti prisiljeni odbaciti kriterije za ekonomski najpovoljniju ponudu iz isključivo formalnih razloga; naglašava da takav kruti formalizam ugrožava djelotvornost, učinkovitost i konkurentnost postupaka javne nabave; stoga traži da se uspostavi opće načelo kojim bi se omogućilo ispravljanje ili pojašnjenje manjih nepravilnosti, bez potrebe za otkazivanjem natječaja, pod uvjetom da to ne podrazumijeva znatnu izmjenu ponude, te ustraje u tome da bi to načelo trebalo biti pravilo, a ne iznimka; naglašava važnost uvođenja veće fleksibilnosti u postupke javne nabave uz istodobno jamčenje pravne sigurnosti za javne naručitelje, uključujući male i srednje javne naručitelje;

27. promiče pošteno tržišno natjecanje među ponuditeljima tako što će se osigurati da kriteriji dodjele budu osmišljeni uzimajući u obzir nove sudionike, *start-up* poduzeća, MSP-ove i inovativna poduzeća, potičući tržišnu raznolikost i konkurentne cijene;

Digitalna transformacija europske javne nabave

28. čvrsto vjeruje da bi digitalizacija trebala ostati ključan element u smanjenju troškova i pojednostavnjenju javne nabave za naručitelje i ponuditelje, posebno za vrlo mala poduzeća te MSP-ove; međutim, predlaže da, kako bi se u potpunosti iskoristio potencijal digitalnih alata, Komisija i države članice razmotre na koji način bi buduće zakonodavstvo o javnoj nabavi trebalo doprinijeti digitalizaciji na siguran način i osigurati je, a ne samo digitalizirati postojeće dugotrajne analogne postupke; naglašava da je važno da platforme za javnu nabavu budu popraćene ažuriranim, jasnim i posebnim vodičima i uputama kako bi se osiguralo da se svi korisnici, bez obzira na razinu njihova iskustva, mogu učinkovito snaći na platformama i koristiti se njima; ističe da treba povećati potporu i osposobljavanje javnih naručitelja o upotrebi digitalnih alata;

29. traži od Komisije da u reviziji pravnog okvira EU-a za javnu nabavu usvoji pristup „digitalno na prvom mjestu”; preporučuje da se poseban naglasak stavi na automatizaciju i osiguravanje interoperabilnosti određenih procesa, primjerice prelaskom iz zastarjelog sustava koji se temelji na prijavama na sustav temeljen na transakcijama, smanjenjem broja elektroničkih obrazaca i integracijom europske jedinstvene dokumentacije o nabavi i eCertisa

u šire administrativne i poslovne sustave; smatra da će se tom tranzicijom ojačati mogućnost javnog nadzora u postupku javne nabave, posebno s obzirom na potencijal disruptivnih tehnologija kao što je umjetna inteligencija; smatra da bi se tim prelaskom na automatizirane sustave koji se temelje na transakcijama poboljšalo prikupljanje podataka u stvarnom vremenu, pojednostavnili postupci javne nabave i omogućila bolja upotreba podataka, od čega bi posebno imali koristi MSP-ovi;

30. naglašava da je uspostava podatkovne arhitekture za javnu nabavu na razini cijelog EU-a s pouzdanim i strukturiranim prikupljanjem podataka ključna za poticanje boljih podataka i poboljšanje uspješnosti javne nabave u državama članicama; nadalje, naglašava važnost promicanja interoperabilnosti među javnim bazama podataka kako bi se ubrzale provjere istinitosti zahtjeva koje provode subjekti i izbjeglo traženje informacija koje se već nalaze u nekoliko javnih baza podataka; u tom pogledu podržava inicijativu Komisije za europski podatkovni prostor za javnu nabavu; smatra da ta inicijativa može poboljšati transparentnost i poduprijeti prevenciju prijevara, korupcije i zloupotrebe sredstava, kao i stvoriti više mogućnosti javne nabave za MSP-ove i osigurati da javna potrošnja ostvaruje veću vrijednost kombiniranjem europskih i nacionalnih skupova podataka o nabavi; traži od Komisije da istraži mogućnosti za uvođenje digitalne putovnice javne nabave, posebno uzimajući u obzir MSP-ove, kao alata za poticanje sudjelovanja MSP-ova u javnoj nabavi; naglašava da treba učinkovitije upotrebljavati postojeće alate kao što su e-obrasci, eTender, eCertis i europski podatkovni prostor za javnu nabavu kako bi se od analognih procesa prešlo na potpuno digitalne sustave radi donošenja pametnijih odluka o javnoj nabavi;

31. napominje da uvođenjem europske jedinstvene dokumentacije o nabavi nije u potpunosti ostvaren cilj pojednostavnjenja i olakšavanja sudjelovanja poduzeća u javnoj nabavi zbog stalnih operativnih poteškoća koje i dalje otežavaju pristup poduzeća, posebno vrlo malih poduzeća te malih i srednjih poduzeća, postupcima javne nabave; poziva Komisiju da pojednostavni i pojasni standardnu dokumentaciju o nabavi, uključujući europsku jedinstvenu dokumentaciju o nabavi; potiče Komisiju i države članice da istraže kako se sustavi javne nabave mogu povezati s drugim funkcionalnim administrativnim sustavima i bazama podataka na nacionalnoj razini i razini EU-a radi unapređenja unutarnjeg tržišta EU-a;

32. poziva Komisiju i države članice da u cjelokupnom relevantnom zakonodavstvu EU-a o javnoj nabavi osiguraju provedbu jedinstvenih standarda kibernetičke sigurnosti usklađenih s Aktom o kibernetičkoj

otpornosti[1] i Direktivom NIS 2[2], ako je primjenjivo, te da osiguraju da se pravila EU-a o zaštiti podataka poštuju u svim fazama postupka nabave;

33. traži usklađivanje postupaka elektroničke identifikacije i autentifikacije u svim državama članicama kako bi se osigurala sigurna, učinkovita i pouzdana digitalna javna nabava diljem EU-a;

34. uvjeren je da bi Komisija u dijalogu s dionicima i socijalnim partnerima trebala procijeniti koji postupci pružaju malu dodanu vrijednost u odnosu na njihove troškove, administracijsko opterećenje ili doprinos kvaliteti te ih zatim unaprijediti, automatizirati ili potpuno ukloniti;

35. skreće pozornost na uspješno usvajanje modela javne nabave GovTech u zemljama kao što su Poljska, Litva i Danska te na Komisijino priznavanje tog modela kao ključnog alata za postizanje ciljeva navedenih u Digitalnom kompasu EU-a do 2030.; smatra da su oslanjanje na uspješna nacionalna iskustva i poticanje razvoja europskog GovTech tržišta prilika za javni sektor da brzo i učinkovito pristupi prilagođenim digitalnim rješenjima, uz istodobno podupiranje digitalne reforme javne nabave; ističe da je upotreba GovTecha u pretkomercijalnoj nabavi dosad omogućila općinama s manje financijskih sredstava da osnuju višepartnerske konzorcije, što je model koji se može primijeniti i za veće nacionalne projekte; napominje, međutim, da postoje određeni problemi koji ugrožavaju učinkovitu upotrebu GovTecha i smatra da bi se to trebalo riješiti u budućnosti;

Konkretne preporuke za poboljšanje europske javne nabave

36. traži reviziju okvira EU-a za javnu nabavu kako bi se potaknula europska konkurentnost, promicalo održivije gospodarstvo, izgradila otpornost, zajamčila pravna sigurnost, istodobno digitalizirali postupci, smanjila i pojednostavnila pravila za javne naručitelje i ponuditelje te zajamčila sigurnost opskrbe određenim ključnim tehnologijama, proizvodima i uslugama, promicala kvalitetna radna mjesta i pružale usluge građanima, među ostalim poštovanjem kolektivnih ugovora u skladu s nacionalnim zakonima i praksama;

---

1 Uredba (EU) 2024/2847 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2024. o horizontalnim zahtjevima u pogledu kibernetičke sigurnosti za proizvode s digitalnim elementima i o izmjeni uredbi (EU) br. 168/2013 i (EU) 2019/1020 te Direktive (EU) 2020/1828 (Akt o kibernetičkoj otpornosti), (SL L, 2024/2847, 20.11.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2847/oj.)

2 Direktiva (EU) 2022/2555 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o mjerama za visoku zajedničku razinu kibernetičke sigurnosti širom Unije, izmjeni Uredbe (EU) br. 910/2014 i Direktive (EU) 2018/1972 i stavljanju izvan snage Direktive (EU) 2016/1148, (SL L 333, 27.12.2022., str. 80., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj.)

naglašava da bi Komisija trebala predložiti usklađivanje kojim se može ostvariti potencijalno najveća dodana vrijednost, kao što su digitalni alati za javnu nabavu te standardizacija natječajnih postupaka i struktura za zajedničku nabavu i na nacionalnoj i na prekograničnoj razini; u tom smislu potiče upotrebu digitalnih alata za javnu nabavu kako bi se olakšalo prekogranično sudjelovanje i traži promicanje prekogranične javne nabave na jedinstvenom tržištu, posebno u pograničnim regijama; naglašava da cilj ne bi trebao biti usklađivanje radi usklađivanja, već povećanje pravne sigurnosti, učinkovitosti i predvidljivosti te smanjenje prekomjernog administrativnog opterećenja za javne naručitelje i ponuditelje, uz istodobno povećanje fleksibilnosti, slobode izbora i autonomije za javne naručitelje, kako bi se osigurala razborita upotreba novca poreznih obveznika;

37. ističe da je za pružanje pravne sigurnosti javnim naručiteljima potrebno osposobiti ih, među ostalim pružanjem objašnjenja pravila i odgovarajućim pojašnjenjem primjene necjenovnih kriterija, uključujući pravnu osnovu za kriterije za ekonomski najpovoljniju ponudu, i osigurati primjenu članka 18. stavka 2. Direktive 2014/24/EU radi pružanja pravne sigurnosti javnim naručiteljima kako bi se osjećali sigurnijima u njihovu korištenju, uz istodobno zadržavanje odgovarajućih mogućnosti nadzora i pristupa podacima; potiče Komisiju da dodatno ojača profesionalizaciju i osposobljavanje službenika za javnu nabavu te predlaže da Komisija poveća financijska sredstva za daljnje osposobljavanje javnih naručitelja kako bi se učinkovito proveo okvir EU-a za javnu nabavu;

38. napominje da bi dodjela ugovora o javnoj nabavi koja se temelji isključivo na najnižoj cijeni mogla potaknuti nepošteno tržišno natjecanje i to na uštrb kvalitete, održivosti i socijalnih standarda; ustraje u tome da bi više ugovora, posebno za intelektualne usluge, trebalo dodijeliti na temelju najboljeg omjera cijene i kvalitete, s pomoću kriterija za ekonomski najpovoljniju ponudu, što znači da se ponude ne bi trebale ocjenjivati samo na temelju cijene već i na temelju čimbenika kao što su kvaliteta, regionalni učinak te kontinuitet opskrbe složenim i osnovnim uslugama; dodaje da bi u ukupnoj ocjeni i konačnoj odluci o dodjeli ugovora trebalo pridati znatnu važnost necjenovnim kriterijima; posebno u slučaju inženjerskih usluga, koje su ključne za dugoročno osiguravanje visokokvalitetnih i profitabilnih projekata, a istodobno štite inovacije i odvraćaju od podnošenja izuzetno niskih ponuda;

39. preporučuje da Komisija predloži konkretne mjere za borbu protiv korupcije i povećanje transparentnosti u primjeni pregovaračkih postupaka bez prethodne objave, posebno jačanjem obavijesti za dobrovoljnu *ex ante* transparentnost; traži da se te obavijesti objave u Službenom listu Europske unije i na internetskoj stranici ili drugoj javnoj platformi relevantnog javnog naručitelja, ovisno o vrijednosti javne nabave; naglašava da te obavijesti moraju sadržavati obrazloženje za upotrebu pregovaračkog postupka, navodeći

konkretne razloge za odstupanje od standardnih metoda javne nabave, bez nepotrebnog administrativnog opterećenja za javne naručitelje;

40. traži reviziju kriterija za isključenje u postupcima javne nabave, čime bi im se omogućilo bolje rješavanje specifičnih sektorskih rizika povezanih s prijevarama, korupcijom i infiltracijom kriminala; naglašava da su za različite sektore potrebni zasebni prilagođeni kriteriji za isključenje koji odražavaju njihove specifične ranjivosti; čvrsto vjeruje da bi javni naručitelji trebali biti ovlašteni za prilagodbu postupaka javne nabave borbi i djelovanju protiv kriminalnih aktivnosti; ističe da bi radi promicanja veće učinkovitosti i pojednostavnjenja odredbe koje se odnose na osnove za isključenje trebalo pojednostavniti iscrpnim popisom i jasnim razlikovanjem obveznih osnova za isključenje, namijenjenih zaštiti javnog interesa, i fakultativnih osnova za isključenje, namijenjenih zaštiti interesa javnih naručitelja ili naručitelja; dodaje da bi svaki gospodarski subjekt koji krši svoje obveze u skladu s primjenjivim zakonodavstvom o radu i okolišu u skladu s člankom 18. stavkom 2. Direktive 2014/24/EU trebao biti učinkovito isključen iz predmetnog postupka javne nabave;

41. potiče veću prekograničnu suradnju u javnoj nabavi u slučajevima gdje postoje jasne koristi, primjerice za velike projekte, kako bi se povećala učinkovitost i kohezija na unutarnjem tržištu EU-a; podupire interoperabilnu digitalnu infrastrukturu koja omogućuje neometanu razmjenu podataka i postupaka koji se odnose na javnu nabavu među državama članicama jer bi se time smanjile prepreke i povećala kohezija tržišta u korist dobavljača svih veličina u EU-u;

42. traži da se u potpunosti iskoriste sve fleksibilnosti predviđene u okviru Sporazuma o javnoj nabavi u pravu EU-a o javnoj nabavi, barem za ugovaranje na razini ispod središnje razine, radi postizanja znatnog pojednostavnjenja postupaka javne nabave; ističe da Sporazum o javnoj nabavi omogućuje znatno veću fleksibilnost i pojednostavnjenje postupovnih mogućnosti u pogledu odabira i osmišljavanja postupaka javne nabave. poziva Komisiju da procijeni mogućnost da se malim javnim naručiteljima dopusti primjena pojednostavnjenih postupaka, koristeći se fleksibilnošću predviđenom u direktivama 2014/25/EU i 2014/23/EU, kako bi se riješili njihovi ograničeni resursi i stručnost te smanjila nepotrebna administrativna opterećenja, čime bi im se omogućilo da učinkovitije obavljaju svoje zadaće;

43. naglašava da su razna sektorska pravila o javnoj nabavi rascjepkana i da ih poduzeća i lokalne vlasti mogu teško provesti;

44. poziva Komisiju da preispita i ocijeni sektorska pravila javne nabave te da ih pojednostavni kako bi se smanjilo nepotrebno opterećenje za javne naručitelje uz istodobno osiguravanje transparentnosti, učinkovitosti, pravne sigurnosti i fleksibilnosti; traži da sektorsko

zakonodavstvo ostane usklađeno s općim okvirima javne nabave i da ostane ograničeno na tehničke specifikacije;

45. zahtijeva uspostavu jedinstvenih neobvezujućih smjernica, standardiziranih mehanizama praćenja i izvješćivanja, postupovnih jamstava, neovisnih nadzornih tijela s dostatnim ovlastima i učinkovitih alata za provedbu i usklađenost radi promicanja pravne sigurnosti, poštenog tržišnog natjecanja i dosljednosti u javnoj nabavi u EU-u, bez ograničavanja diskrecijskog prava javnih naručitelja; ističe da je potrebno podupirati javne naručitelje u provedbi, posebno one s ograničenim administrativnim i gospodarskim resursima, te osigurati da ugovaratelji poštuju dogovorene ugovorne obveze; naglašava važnost načela proporcionalnosti, što znači da odluke javnog naručitelja, kao i zahtjevi i uvjeti utvrđeni u ponudi, moraju biti usklađeni s prirodom i opsegom ugovora koji se nabavlja; apelira na Komisiju da pojasni taj koncept kako bi se potaknula primjena necjenovnih kriterija;

46. napominje da je veća integracija tržišta javne nabave ključna za postizanje strateških ciljeva EU-a, pod uvjetom da se time u potpunosti poštuje nadležnost država članica da definiraju vlastite strateške prioritete; naglašava da sva nastojanja za standardizaciju postupaka javne nabave moraju u potpunosti poštovati načelo supsidijarnosti i očuvati nacionalnu fleksibilnost;

47. naglašava da bi trebalo podržati nastojanja MSP-ova da istraže tržišta drugih država članica; poziva na razmjenu najboljih praksi diljem EU-a i pojednostavnjenje prekograničnih postupaka javne nabave; poziva države članice da ohrabruju sudjelovanje poduzeća u prekograničnoj javnoj nabavi tako što neće primjenjivati kriterij jezika za odbijanje ponuda u postupcima javne nabave;

48. poziva Komisiju da u najvećoj mogućoj mjeri pojednostavi administrativne postupke kako bi se smanjilo opterećenje, poboljšali kriteriji odabira za učinkovitu javnu nabavu i povećali administrativni kapaciteti; smatra da standardizirani kriteriji omogućuju pristupačnije i privlačnije ugovore za mala i srednja poduzeća, što je presudno za poticanje šireg sudjelovanja i inovacija u tom sektoru; stoga snažno preporučuje izdavanje standardiziranih kriterija u obliku neobvezujućih smjernica Komisije;

49. preporučuje uvođenje čvršćih mehanizama za transparentnost i nadzor u javnoj nabavi uključivanjem napredne analize podataka i tehnologija umjetne inteligencije u postupak nabave radi otkrivanja mogućih neusklađenosti, nepravilnosti, prijevara, rizika za nacionalnu sigurnost i korupcije u stvarnom vremenu; u tom pogledu potiče Komisiju da podrži razvoj platforme za analizu rizika temeljene na podacima povezane s registrima dobavljača te bazama podataka EU-a i nacionalnih baza podataka o isključenju u okviru europskog podatkovnog prostora za javnu nabavu, uključujući integraciju podataka o nabavi, trgovačkim društvima i sankcijama

kako bi se omogućilo proaktivno otkrivanje prijevara i praćenje integriteta;

50. smatra da bi uvođenje mehanizma EU-a kojim bi se osigurala prekogranična razmjena informacija za javne naručitelje o gospodarskim subjektima koji su isključeni s tržišta javne nabave i trajanju njihovog isključenja, u skladu s člankom 57. Direktive 2014/24/EU, olakšalo provedbu, pojednostavilo postupke, zaštitilo javna sredstva i jednake uvjete na unutarnjem tržištu te doprinijelo sigurnosti i integritetu ključne javne infrastrukture i usluga; napominje da prekogranična razmjena informacija o isključenju određenog trgovca u jednoj državi članici nije preduvjet za isključenje tog trgovca u drugoj državi članici;

51. apelira na Komisiju da prouči izvedivost uspostave na razini EU-a registra izjava o financijskim interesima u području javne nabave, uzimajući pritom u obzir vrijednost ugovora, kojim bi se omogućilo utvrđivanje osobnih ili profesionalnih veza između javnih naručitelja i uspješnih ponuditelja i tako spriječile situacije sukoba interesa koje bi mogle utjecati na integritet postupka te osiguralo postojanje pouzdanih mehanizama za zviždače;

52. smatra da prakse javne nabave treba dodatno pojednostaviti i standardizirati; podržava, ako je to primjereno, uvođenje predložaka za odjeljke standardnih ugovora u svim državama članicama kako bi se postigla veća ujednačenost u postupcima javne nabave, smanjila administrativna opterećenja i osigurala pravna jasnoća za javne naručitelje i gospodarske subjekte, uz zadržavanje fleksibilnosti za tržišno orijentirana rješenja; nadalje, konstatira da bi se uvođenjem predložaka za odjeljke standardnih ugovora u svim državama članicama olakšala i integracija podataka o ugovorima u digitalne platforme, čime bi se omogućilo lakše praćenje i usporedba; smatra da takva normizacija znatno doprinosi administrativnoj učinkovitosti i smanjenju transakcijskih troškova jer javnim naručiteljima omogućuje da racionaliziraju pripremu natječajne dokumentacije, a gospodarskim subjektima da ponovno upotrebljavaju elemente iz prethodnih ponuda, posebno kad sudjeluju u više postupaka javne nabave; ističe upotrebu standardnih modela koji bi trebali omogućiti kraću i dosljedniju natječajnu dokumentaciju;

53. pozdravlja činjenicu da je Komisija za prioritet postavila smanjenje opterećenja za poslovne subjekte u pogledu propisanih zahtjeva za izvješćivanje za 25 % i 35 % za MSP-ove; poziva na to da se taj prioritet provede u svim sektorima kao i na to da se predstojeća revizija javne nabave ocijeni na toj osnovi;

54. poziva Komisiju, države članice i javne naručitelje da u potpunosti iskoriste dostupne alate kao što je paket instrumenata EU-a za trgovinsku zaštitu kako bi se spriječilo nepošteno tržišno natjecanje iz zemalja izvan EU-a zbog kojega postoji diskriminacija u pogledu sudjelovanja država članica EU-a u njihovim postupcima javne

nabave te da primjenjuju strogo načelo reciprociteta uz učinkovito korištenje Instrumenta EU-a za međunarodnu nabavu, posebno kada je riječ o pristupu strateškim sektorima tržišta javne nabave EU-a; podsjeća na to da EU može ograničiti pristup svojim tržištima javne nabave kao odgovor na kršenje međunarodnih trgovinskih pravila, uključujući povećanja carina koja nisu u skladu s pravilima WTO-a; nadalje, poziva na poduzimanje odlučnih mjera u okviru Uredbe o stranim subvencijama[1]; osim toga, ističe mogućnosti koje nudi Uredba (EU) 2023/2675[2] o zaštiti EU-a i njegovih država članica od gospodarske prisile koju primjenjuju treće zemlje; ističe da su postupci koji se primjenjuju prije provedbe mjera za ponovno postizanje ravnoteže prespori; poziva Komisiju i Vijeće da dopuste postupke koji omogućuju brže reagiranje; podsjeća da zemlje izvan EU-a koje nisu dio Sporazuma o javnoj nabavi ili nisu sklopile međunarodne sporazume s EU-om, kojima se jamči jednak i recipročan pristup javnoj nabavi, ne mogu zahtijevati jednako postupanje u području javne nabave, kako je navedeno u sudskoj praksi Suda Europske unije (predmet C-652/22);

55. podsjeća na to da bi se uvjeti navedeni u Konvenciji MOR-a br. 94 o klauzulama o radu trebali poštovati i smatra da zemljama koje ih se ne pridržavaju ne bi trebalo omogućiti sudjelovanje u postupcima javne nabave u EU-u;

56. napominje da se znatan udio ugovora u većini država članica dodjeljuje na temelju ponude s najnižom cijenom; ističe da se treba pobrinuti za to da poduzeća koja nisu iz EU-a ne steknu nepoštenu prednost u postupcima javne nabave izravnim ili neizravnim državnim subvencijama, čime se narušava pošteno tržišno natjecanje na unutarnjem tržištu; potiče Komisiju i države članice da poduzmu odlučne mjere protiv subjekata koji nisu iz EU-a koji iskorištavaju takve subvencije kako bi snizili cijene ili dominirali u natječajima na način koji nije u skladu s pravilima EU-a o tržišnom natjecanju; preporučuje uspostavu jasnih i transparentnih pravila za isključenje subjekata koji nisu iz EU-a kao i poduzeća sa sjedištem u EU-u čiji podugovaratelji nisu iz EU-a, a u više su navrata prekršili pravo EU-a; nadalje, poziva na konvergenciju među državama članicama u pogledu pravila kojima se uređuje sudjelovanje ponuditelja koji nisu iz EU-a u javnim natječajima, posebno u slučaju projekata financiranih europskim sredstvima;

57. ističe da izuzetno niske ponude, posebno ponude ponuditelja koji nisu iz EU-a, mogu ugroziti učinkovito izvršenje ugovora o javnoj

---

1 Uredba (EU) 2022/2560 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o stranim subvencijama kojima se narušava unutarnje tržište, (SL L 330, 23.12.2022., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2560/oj.)

2 Uredba (EU) 2023/2675 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. studenoga 2023. o zaštiti Unije i njezinih država članica od gospodarske prisile koju primjenjuju treće zemlje (SL L, 2023/2675, 7.12.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2675/oj.

nabavi, u pitanje dovesti standarde kvalitete i predstavljati rizik za nacionalnu sigurnost, osobito u kontekstu kritične infrastrukture; poziva na snažnije mjere za otkrivanje i otklanjanje takvih ponuda, među ostalim na temelju neovisnih procjena troškova i jasnih obveza javnih naručitelja da odbiju ponude ako je obrazloženje neuobičajeno niske cijene nedovoljno ili neuvjerljivo; u tom kontekstu poziva Komisiju da predloži jasnu i usklađenu metodologiju za procjenu koncepta „izuzetno niske cijene” kako bi se javnim naručiteljima pružila veća pravna sigurnost i praktične smjernice pri ocjenjivanju ponuda;

58. poziva Komisiju da jasno odredi da ponuditelji iz zemalja izvan EU-a ne ispunjavaju uvjete za sudjelovanje u postupcima javne nabave koji se provode unutar EU-a ako njihova zemlja podrijetla, na temelju plurilateralnog ili bilateralnog sporazuma o javnoj nabavi potpisanog s EU-om, ne daje recipročan pristup tržištu za ponuditelje iz EU-a;

59. poziva na nastavak primjene odstupanja za najudaljenije regije s obzirom na specifične izazove s kojima se ta područja suočavaju; nadalje, prepoznaje jedinstvene okolnosti prisutne u zajednicama iz pograničnih regija EU-a koje sudjeluju u redovitoj prekograničnoj gospodarskoj i društvenoj razmjeni sa susjednim zemljama izvan EU-a;

60. teži osigurati da javna nabava uključuje mehanizme kojima se podupire regionalna gospodarska otpornost, otvaranje kvalitetnih lokalnih radnih mjesta i održivost lokalnih gospodarstava, čime se doprinosi ujednačenijoj raspodjeli gospodarske aktivnosti između gradskih i negradskih područja; u tom kontekstu ističe ulogu poljoprivrednih proizvođača i njihovih lanaca opskrbe te ključnu ulogu usluga od općeg gospodarskog interesa; poziva Komisiju da ocijeni preporuku sadržanu u Draghijevom izvješću u skladu s kojom bi se javnim naručiteljima, ako je to primjereno i izvedivo, pružila mogućnost da utvrde izričitu minimalnu kvotu za odabranu lokalno proizvedenu robu u javnoj nabavi; naglašava da bi prakse javne nabave trebale poticati gospodarski rast bez neopravdanog davanja prednosti određenim sektorima ili regijama, pri čemu bi se istodobno trebalo prepoznati da je važno da javni naručitelji budu sposobniji za pridavanje veće važnosti socijalnim kriterijima i kriterijima održivosti, uključujući pitanja povezana s okolišem i klimom, ako to smatraju primjerenim;

61. prepoznaje posebne značajke i stratešku ulogu javne nabave u povećanju sigurnosti i otpornosti opskrbe hranom u EU-u te prepoznaje i potrebu za boljim iskorištavanjem kriterija održivosti i klimatskih kriterija, podupiranjem poljoprivrednika u EU-u i promicanjem zdravijih prehrambenih navika te održivih i zdravijih prehrambenih politika;

62. podržava veću fleksibilnost u javno-javnim partnerstvima, čime se javnim tijelima omogućuje učinkovitija suradnja kako bi se poboljšalo

pružanje usluga i smanjili troškovi; poziva države članice da razmotre razvoj javno-privatnog partnerstva i dijaloga u javnoj nabavi kako bi se poboljšala učinkovitost postupaka i suradnja između javnih tijela i poduzeća; preporučuje reviziju definicije javno-javne suradnje iz postojeće direktive kako bi se ta suradnja priznala kao i svi ugovori ili dogovori između dvaju ili više javnih naručitelja; poziva Komisiju da razmotri mogućnost izuzimanja suradnje između javnih tijela (javno-javne suradnje) u svrhu učinkovitog ispunjavanja obveza iz područja primjene direktiva o javnoj nabavi, bez dodatnih ograničavajućih uvjeta;

63. naglašava da se razvojem i upotrebom pouzdanih, visokokvalitetnih i transparentnih oznaka i certifikata održivosti javnim naručiteljima pomaže u operacionalizaciji ciljeva održivosti, a tako i smanjenju administrativnog opterećenja i potrebe za detaljnim tehničkim procjenama; poziva Komisiju da promiče i dodatno razvija takve oznake na razini EU-a, osiguravajući njihovu vjerodostojnost i upotrebljivost u svim sektorima;

64. primjećuje da javni naručitelji već sudjeluju u održivoj i klimatski prihvatljivoj javnoj nabavi vođenoj sveobuhvatnim propisima o održivosti na nacionalnoj i regionalnoj razini te na razini EU-a;

65. ističe, u svjetlu sudske prakse Suda Europske unije (uključujući predmet C-395/18), da javni naručitelji imaju pravo u dokumentaciju o nabavi uvrstiti zahtjeve koji se temelje na nacionalnom radnom pravu, kao što su obvezujući kolektivni ugovori, minimalni standardi u pogledu zapošljavanja, odredbe o jednakim plaćama i drugi relevantni socijalni kriteriji; pozdravlja pojašnjenje Suda Europske unije da su socijalne i ekološke obveze iz horizontalne socijalne klauzule „ključna vrijednost koju države članice moraju poštovati”; poziva Komisiju da razvije smjernice i pravni okvir, uključujući pojašnjenje predmeta i njegove praktične primjene, kojim će se zajamčiti pravna sigurnost i omogućiti javnim naručiteljima da, u okviru vlastite diskrecijske ovlasti, primjenjuju takve kriterije bez opasnosti od nerazmjernih pravnih rizika;

66. prepoznaje velik potencijal društveno odgovorne javne nabave u promicanju dostojanstvenog rada, socijalne uključenosti i održivog razvoja; potiče javne naručitelje da sustavno integriraju socijalne kriterije u postupke javne nabave, osiguravajući pritom gospodarsku izvedivost, fleksibilnost i supsidijarnost; poziva Komisiju da procijeni uključivanje socijalnih kriterija u postupke javne nabave i pruži jasan pravni i politički okvir te praktične smjernice, uključujući pravnu jasnoću i primjere dobrih praksi, kako bi se javnim naručiteljima omogućila učinkovita i pravno utemeljena provedba društveno odgovorne javne nabave; uviđa da se uključivanjem socijalnih klauzula, kao što su zahtjevi povezani s radnim uvjetima, kolektivnim pregovaranjem i poštovanjem radničkih prava, može uvelike poboljšati kvaliteta i pouzdanost rezultata javne nabave; poziva Komisiju da u reviziji pojasni da su zahtjevi iz članka 18. stavka 2.

Direktive 2014/24/EU, koji se odnose na okolišno, socijalno i radno pravo, obvezujući;

67. smatra da bi se postupcima javne nabave trebala poticati i nagrađivati inovativna i održiva rješenja kojima se može potaknuti gospodarski razvoj; ističe važnost uvođenja i provedbe kriterija održivosti u svim državama članicama na način kojim se u obzir uzima postojeće zakonodavstvo EU-a; poziva Komisiju da u kontekstu predstojeće provjere prikladnosti zakonodavstva EU-a o javnoj nabavi ocijeni uspostavu paketa sektorskih kriterija održivosti, koji bi obuhvaćao modele kriterija za odabir i tehničkih kriterija, metodologije provjere i ugovorne odredbe kako bi se olakšalo postupno usvajanje održivijih praksi javne nabave, čime bi se za javne naručitelje zajamčila jasnoća i istodobno omogućilo da zahtjeve prilagode određenim sektorima i lokalnim gospodarskim kapacitetima; traži od Komisije da ispita kako se aspekti održivosti mogu bolje integrirati u primjenu načela ekonomski najpovoljnije ponude kako bi se potaknule inovacije i učinkovito korištenje resursima; poziva Komisiju da razvije skup kriterija u cilju poticanja inovacija u području održivih tehnologija i povećanja konkurentnosti EU-a na budućim vodećim tržištima; smatra da bi jačanje tržišta sekundarnih materijala trebalo biti dio tog pristupa; u tom kontekstu ističe da bi razvoj paketa instrumenata trebao ovisiti o provjerljivim dokazima koji (a) ne obvezuju javne naručitelje ili naručitelje na nerazmjerne troškove ili dovode do nekompatibilnosti ili tehničkih poteškoća, (b) uzimaju u obzir životni ciklus, raznolikost i dostupnost relevantnih proizvoda i usluga te su sukladni s načelom tehnološke neutralnosti i (c) štite pošteno tržišno natjecanje;

68. preporučuje provedbu strateških modela javne nabave kojima se prednost daje interesima EU-a i država članica, kao i dugoročnoj vrijednosti i otpornosti pred kratkoročnim smanjenjem troškova, te kojima se pružaju prilike na vodećim tržištima za proizvode koji su usklađeni s ciljevima EU-a, naročito u strateškim sektorima;

69. traži od Komisije da u kontekstu predstojeće revizije okvira za javnu nabavu provede detaljnu procjenu učinka o mogućim načinima i posljedicama prioritiziranja načela „davanja prednosti europskim proizvodima” u javnoj nabavi povezanoj sa strateškim industrijama kako bi se osigurao kontinuitet ključnih kapaciteta u državama članicama i ojačala otpornost, sigurnost, konkurentnost i strateška autonomija; ističe da Komisija mora pažljivo procijeniti moguće posljedice u smislu troškova, rizike ograničavanja pristupa najsuvremenijim tehnologijama te učinke na kvalitetu usluga i proizvoda, uz istodobno održavanje usklađenosti s međunarodnim pravnim obvezama EU-a i ne isključujući partnere sličnih nazora; ističe da nijedna mjera za promicanje sudjelovanja europskih poduzeća ne bi smjela dovesti do protekcionizma ili narušavanja tržišnog natjecanja; u tom kontekstu prepoznaje važnost poduzeća koja ulažu i ponovno ulažu u EU-u, čime jačaju gospodarstvo EU-a, štite dobrobit radnika te pogoduju lokalnim zajednicama; nadalje,

poziva Komisiju da ispita mogućnosti za poticanje sudjelovanja poduzeća sa sjedištem u EU-u u postupcima javne nabave pokrenutima za projekte koje financiraju institucije EU-a ili proširenjem sustava povlastica iz članka 85. Direktive 2014/25/EU na ugovore koje dodjeljuju javni naručitelji i iz članka 15. Direktive 2014/24/EU za ciljane strateške sektore;

70. poziva na to da se u postupke javne nabave koji se odnose na projekte od strateškog interesa za EU, posebno u području kritične infrastrukture, naprednih tehnologija i kritičnih sirovina, uključe odredbe kojima se javnim naručiteljima omogućuje da od gospodarskih subjekata zahtijevaju da uspostave industrijska partnerstva s pravnim subjektima sa sjedištem u Europskoj uniji; smatra da bi takva partnerstva trebala uključivati klauzule kojima se osigurava prijenos tehnologija, znanja i iskustva ili ključnih tehničkih vještina partnerima sa sjedištem u Uniji, u potpunosti u skladu s pravom EU-a i međunarodnim obvezama;

71. ističe specifične izazove s kojima se suočavaju operatori elektroenergetskih mreža, uključujući dulje rokove i veće troškove isporuke; poziva na pojednostavljenje postupaka javne nabave za operatore elektroenergetskih mreža i na osiguravanje njihove fleksibilnosti i učinkovitosti; zalaže se za veću dosljednost među propisima EU-a s učinkom na javnu nabavu u sektoru elektroenergetskih mreža;

72. ističe da je važno mobilizirati ulaganja na tržištu javne nabave i koncesija; poziva Komisiju da ispita odražavaju li se na odgovarajući način u aktualnom okviru za trajanje ugovora o koncesiji ulaganja koncesionara nakon dodjele te da razmotri bi li veća fleksibilnost pomogla potaknuti takva ulaganja;

73. naglašava da treba izbjeći nepotrebna administrativna opterećenja za javne kupce i gospodarske subjekte, uključujući MSP-ove i mikropoduzeća; ističe da bi pri reviziji zakonodavstva EU-a o javnoj nabavi u svakom trenutku trebalo voditi računa o potrebi za smanjenjem složenosti i birokracije kako se ne bi ometalo sudjelovanje gospodarskih subjekata u javnoj nabavi; traži od Komisije da pri procjeni mogućnosti uvođenja novih kriterija u javnu nabavu osigura da se posebna pozornost posveti fazi u kojoj se takvi zahtjevi uključuju u postupak javne nabave; naglašava da bi posebnu pozornost trebalo posvetiti tome uključuju li se ti kriteriji u kriterije za dodjelu ili u ranijim fazama dokumentacije o nabavi, osiguravajući pravnu jasnoću i praktičnu izvedivost i za javne naručitelje i za gospodarske subjekte;

74. podržava modernizaciju kriterija javne nabave kako bi odražavali napredak u području tehnologije i sigurnosti, uz jamstvo da novi okviri javne nabave omogućuju brze odgovore na promjenjivo gospodarsko i geopolitičko okruženje, uz održavanje autonomije država članica u upravljanju njihovim politikama javne nabave;

napominje da se konkurentnost EU-a gradi uz primjenu socijalnih i ekoloških standarda na unutarnjem tržištu; naglašava da bi, kako bi se ojačao položaj europskih aktera kada je riječ o ponudama za javnu nabavu, u budućim okvirima za javnu nabavu trebale povećati te prednosti, umjesto da ih se smanjuje;

75. ističe važnost uključivanja Akta o industriji s nultom neto stopom emisija[1] za referentne svrhe za primjenu kriterija otpornosti povezanih sa sigurnošću opskrbe, kvalitetnim radnim mjestima, doprinosom industrijskom vodstvu i konkurentnosti EU-a, poštovanjem standarda kibernetičke sigurnosti i znatnom ovisnošću o samo jednoj trećoj zemlji koja nije dio međunarodnih sporazuma o javnoj nabavi;

76. podupire daljnju digitalizaciju postupaka javne nabave kako bi se smanjila administrativna opterećenja, povećale učinkovitost i konkurentnost, postigla veća transparentnost i kako bi se olakšao pristup MSP-ovima i prekograničnim ponuditeljima, uz istodobno osiguravanje usklađenosti sa sigurnosnim standardima;

77. poziva na jačanje mehanizama potpore za vrlo male subjekte, MSP-ove, start-up poduzeća i aktere socijalne ekonomije kako bi im se omogućilo da zaista budu konkurentni u javnim natječajima, uključujući programe tehničke pomoći, te izgradnju kapaciteta za MSP-ove, start-up poduzeća i socijalna poduzeća; smatra da je više smjernica i potpore za MSP-ove ključno kako bi se unaprijedilo njihovo sudjelovanje u javnoj nabavi; ističe potrebu za smanjenjem birokratskih ograničenja koja nerazmjerno utječu na sudjelovanje MSP-ova, start-up poduzeća i scale-up poduzeća te za odgovarajućim procjenama učinka i obveznim testiranjem koje u pogledu svih novih pravila Komisija provodi za MSP-ove i start-up poduzeća; naglašava učinkovitost inicijativa za dijalog u pomaganju MSP-ovima da steknu bolje poznavanje načela javne nabave, uz istodobno omogućavanje javnim naručiteljima da prikupljaju informacije kako bi osmislili uravnoteženije kriterije i smanjili administrativna opterećenja; podupire, ako je to primjereno, raširenu upotrebu nabavnih praksi nabave javnih naručitelja prije koncipiranja poziva na podnošenje ponuda kao i ograničenjâ prekomjernih financijskih kapaciteta i zahtjeva u pogledu prijašnjih rezultata; ističe da MSP-ove treba podupirati u identifikaciji partnera;

78. poziva na hitno pojednostavljenje kriterija odabira te u tom kontekstu; također, poziva Komisiju da ispita bi li uspostava, na razini EU-a, digitalne baze podataka pretkvalificiranih MSP-ova i manjih aktera mogla pomoći u pojednostavljenju postupaka i povećanju pristupa javnim natječajima; prima na znanje potencijal

---

[1] Uredba (EU) 2024/1735 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o uspostavi okvira mjera za jačanje europskog ekosustava za proizvodnju tehnologija s nultom neto stopom emisija i izmjeni Uredbe (EU) 2018/1724 (SL L, 2024/1735, 28.6.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj).

upotrebe sustava akreditacije za utvrđivanje tehničkih i financijskih sposobnosti poduzeća i provjeru njihova profesionalnog integriteta prije natječajnog postupka te smatra da bi kriteriji u pogledu profesionalnog integriteta trebali obuhvaćati njihovu prošlu usklađenost s primjenjivim zakonima o radu, ljudskim pravima i okolišu; naglašava da bi učinkovita interoperabilnost i prekogranična dostupnost tih registara u svim državama članicama u biti mogle biti ključne za jačanje transparentnosti, zaštitu javnih sredstava, potporu unutarnjem tržištu i jačanje sigurnosti i cjelovitosti ključne javne infrastrukture i usluga;

79. ističe da se okvirom EU-a za javnu nabavu mora zajamčiti pravedan pristup za MSP-ove, subjekte socijalne ekonomije i lokalna poduzeća, što će se postići promicanjem pojednostavljenih postupaka, te, među ostalim, osiguravanjem da poduzeća u svojoj prijavi na natječaj nisu obvezna ponovno dostavljati javno dostupne informacije, kao i primjenom proporcionalnih zahtjeva koji se temelje na lokalnom kontekstu; poziva Komisiju da razmotri uključivanje podjele ugovora na manje grupe kako bi se potaknulo tržišno natjecanje i spriječila dominacija velikih subjekata te da istodobno prizna da se ugovori ne bi trebali dijeliti ako postoji istinski tehnološki razlog ili razlog povezan s učinkovitosti; naglašava da je ta podjela na manje grupe posebno važna za inženjerske, građevinske i planske usluge jer se njome mogu ojačati tržišno natjecanje, zaštititi mogućnosti sudjelovanja za mala i srednja poduzeća te mikropoduzeća i omogućiti ciljana upotreba specijaliziranog stručnog znanja; ističe potrebu za jasnim smjernicama kojima se utvrđuju slučajevi u kojima je podjela ugovora opravdana; napominje da je podjela grupa također učinkovito sredstvo za sprečavanje nefunkcionalnih lanaca podugovaratelja;

80. preporučuje da se okvirom za javnu nabavu ponuditeljima i javnim naručiteljima omogući da u kasnijoj fazi postupka podnesu dokaze koji nedostaju, čime bi se pojednostavnili i ubrzali postupci nabave, primjerice proširenjem članka 56. stavka 3. Direktive 2014/24/EU; preporučuje da se sudjelovanje start-up poduzeća i MSP-ova promiče u vidu prilagodbe strogih referentnih zahtjeva, koji nerazmjerno ometaju poslovanje novoosnovanih poduzeća; poziva, po potrebi, na veću fleksibilnost u kvalifikacijskim kriterijima kako bi se start-up poduzećima osigurao pravedan pristup mogućnostima javne nabave uz istodobno održavanje transparentnosti i tržišnog natjecanja; naglašava da bi se fleksibilnost trebala uzeti u obzir pri traženju rezultata u vezi s ugovorima od MSP-ova;

81. poziva Komisiju da osigura da postupci javne nabave budu pristupačniji i transparentniji pružanjem lako razumljivih sažetih tablica ili pregleda javnih natječaja u kojima se jasno navode preporučene tehničke specifikacije i zahtjevi za nabavljene radove ili usluge; traži da Komisija u prvom redu razmotri poduzeća s manje iskustva, koja bi se trebala koristiti alatima za bolje razumijevanje i tumačenje dokumentacije o nabavi;

82. ponavlja da je za pravedan pristup postupcima javne nabave potrebno pojednostavniti i pojasniti pravila za javne naručitelje;

83. ističe da iskustvo s ugovorima o javnoj nabavi, kao što su građevinski projekti, pokazuje da omogućavanje alternativnih prijedloga (varijante ponuda) javnim naručiteljima pomaže u nabavi usluga na inovativniji, učinkovitiji i isplativiji način; ističe da se inovativna rješenja lakše integriraju u javnu nabavu kada su varijante ponuda općenito dopuštene te da bi, kako bi se u dodjelu javnih ugovora učinkovito uključilo poduzetničko znanje, općenito trebali biti dopušteni alternativni prijedlozi (varijantne ponuda) osim ih ako javni naručitelj izričito ne odluči isključiti (izuzeće); poziva Komisiju da ispita dopuštenost alternativnih prijedloga (varijante ponuda) u skladu s člankom 45. stavkom 1. Direktive 2014/24/EU;

84. poziva Komisiju da se pobrine za to da se načelo „samo jednom” dosljedno primjenjuje na svim razinama uprave u javnoj nabavi, tako da, kako bi se smanjila administrativna opterećenja, ponuditelji nadležnim tijelima i upravama moraju samo jedanput dostaviti određene standardne informacije; uviđa da se opterećenje često može smanjiti, a učinkovitost povećati ako se ponuditeljima dopusti da upotrebljavaju vlastite izjave o sukladnosti umjesto da podnose brojne administrativne dokumente u početnoj fazi; poziva Komisiju da utvrdi gdje bi se takve prakse mogle primjereno primijeniti, osiguravajući pritom pravnu jasnoću i zaštitne mjere;

85. smatra da su ugovori rezervirani za određene usluge dobra praksa kojom se podupire socijalna ekonomija; predlaže mogućnost da se prednost da MSP-ovima i inovativnim tržišnim subjektima u slučaju jednakovrijednih ponuda ili s pomoću rezerviranih ugovora ili rezerviranog dijela izvršenja ugovora; u tom kontekstu ističe učinkovitost rezerviranih ugovora u podupiranju zapošljavanja osoba s invaliditetom u okviru javne nabave te istodobno napominje da ima još prostora za poboljšanje njihove provedbe;

86. konstatira da podugovaranje, iako omogućuje veću fleksibilnost, pristup specijaliziranim vještinama i manje troškove, može dovesti i do potencijalnih rizika kao što su smanjenja razina odgovornosti, povećani rizik od kršenja radničkih prava i prepreke stvarnoj provedbi; poziva Komisiju da procijeni učinak ugovora o javnoj nabavi koje uglavnom izvršavaju izravni zaposlenici uspješnog ponuditelja te preporučuje da se pravilima o javnoj nabavi poduzeća potaknu na dostatan broj internog osoblja za provedbu projekata za koje su im dodijeljeni ugovori o javnoj nabavi; poziva Komisiju da u cilju okončanja zlouporabe podugovaranja i zaštite prava radnika poveća transparentnost i odgovornost u cijelom lancu opskrbe te da razmotri uvođenje jasno definiranog režima za solidarnu odgovornost gospodarskih subjekata i podugovaratelja s ciljem osiguravanja transparentnosti u pogledu uključenih podugovaratelja i udjela ugovora koji ugovaratelj namjerava dati u podugovor;

87. podupire fleksibilnost u određivanju cijena ugovorâ produljenjem maksimalnog trajanja okvirnih sporazuma za javne naručitelje, uvođenjem odredbi kojima se omogućuju prilagodbe cijena kao odgovor na nerazmjerna povećanja troškova koja ponuditelj nije mogao razumno predvidjeti, kao što su inflacija, povećanje materijalnih troškova ili povećanje troškova energije i izmjene zakonâ o radu, čime se osigurava održivost ugovora bez nametanja financijskog opterećenja javnim tijelima, kao i proširenje pregovaračkog postupka kao načela za ugovore nakon okvirnog sporazuma;

88. napominje da se pravila o javnoj nabavi inovativnih rješenja i dalje nedovoljno primjenjuju; poziva na procjenu potrebe za uspostavljanjem dodatnih posebnih pravila o javnoj nabavi za znanstvene istraživačke i inovacijske projekte kako bi se istaknula njihova ključna uloga u poticanju gospodarskog rasta i tehnološkog napretka, uz osiguravanje učinkovite upotrebe javnih sredstava; ukazuje na potrebu za dodatnim i čvrstim odredbama kojima se štite prava intelektualnog vlasništva ponuditelja, među ostalim tijekom natječajnog postupka;

89. smatra da bi profesionalizacija javnih kupaca trebala biti dio poboljšanja metoda javne nabave unutar EU-a; pozdravlja nacionalne inicijative čiji je cilj pomoći javnim naručiteljima da se upoznaju s aktualnim pravnim okvirom i konceptima kao što su definiranje predmeta i osmišljavanje odgovarajućih kriterija za odabir i dodjelu; traži od Komisije da razvije i promiče slične programe na razini EU-a s naglaskom na boljoj primjeni necjenovnih kriterija utvrđivanjem ekoloških i socijalnih kriterija spremnih za upotrebu;

90. ističe ključan doprinos neprofitnih organizacija, crkava i socijalnih poduzeća javnoj nabavi diljem Europe, napominjući njihovu stručnost, snažnu lokalnu povezanost i dokazanu sposobnost pružanja visokokvalitetnih usluga; naglašava važnost održavanja i promicanja rezerviranih ugovora kao snažnog instrumenta kako bi se osiguralo da se javnom nabavom podupiru širi društveni ciljevi, socijalna ekonomija i raznolikost uključenih aktera; stoga poziva na jačanje postojeće mogućnosti da države članice i javni naručitelji sudjelovanje u postupcima javne nabave rezerviraju posebno za aktere koji djeluju na neprofitnoj osnovi; poziva Komisiju da ponovno razmotri trogodišnje ograničenje i obvezu iz članka 77. Direktive 2014/24/EU da u prethodne tri godine nisu pružali predmetne usluge;

91. poziva na bolje iskorištavanje mogućnosti iz članka 71. stavka 3. Direktive 2014/24/EU, koja se odnosi na izravno plaćanje podugovaratelja; poziva države članice da promiču transparentnost plaćanja javnih tijela ugovarateljima i podugovarateljima te plaćanja ugovaratelja njihovim podugovarateljima ili dobavljačima;

92. poziva Komisiju da ažurira svoje alate za praćenje tržišnog natjecanja

u javnoj nabavi; smatra da bi poboljšanjem metodologija i tehnologija za analizu tržišta, uključujući naprednu analitiku podataka i umjetnu inteligenciju, EU trebao težiti promicanju okruženja za javnu nabavu kojim se osigurava veća konkurentnost, pravednost, transparentnost, strateška vrijednost i pravičnost; smatra da takve mjere mogu doprinijeti boljem razumijevanju pitanja niske razine tržišnog natjecanja u javnoj nabavi i poduprijeti oblikovanje novih prijedloga o pojednostavljenju pristupa natječajima za poduzeća;

°

° °

93. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji.